

ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Συμπληρωματικό Υλικό Μελέτης
Ενότητα: Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της
Επικοινωνίας και η Ιστορία

ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: Ιστορία

ΒΑΘΜΙΔΑ: Γενικό Λύκειο

«Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα Προγράμματα Σπουδών και το εκπαιδευτικό υλικό Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» με κωδικό ΟΠΣ (MIS) 5035542, στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020»

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας και η Ιστορία

Συμπληρωματικό Υλικό μελέτης

Η κατάλληλη αξιοποίηση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας βρίσκεται τα τελευταία χρόνια στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της εκπαίδευσης (τόσο της πρωτοβάθμιας όσο και της δευτεροβάθμιας) μιας και γίνεται κατανοητό από όλους ότι μπορούν να εφαρμοστούν με τρόπο ωφέλιμο για την εκπαιδευτική διαδικασία. Αυτές οι διαμεσολαβητικές διευκολύνσεις των εργαλείων των νέων τεχνολογιών παρέχουν ελπιδοφόρες προοπτικές για την εκπαιδευτική πολιτική.

Η ίδια η εκπαίδευση, ως κοινωνική συνιστώσα, οφείλει να παρακολουθεί τις εξελίξεις και να αξιοποιήσει τις προσφερόμενες υπηρεσίες της τεχνολογίας, με στόχο τη βελτίωση το μαθησιακού αποτελέσματος και την ποιοτική αναβάθμιση της διδακτικής πράξης.

Τεχνολογία και διδακτική της Ιστορίας

Ένα από τα μαθήματα, στο πλαίσιο του οποίου μπορούν να αξιοποιηθούν οι Νέες Τεχνολογίες, είναι η Ιστορία (ΥΠ.Ε.Π.Θ.- Π. Ι., 2002). Η εισαγωγή και η αξιοποίηση τους στη διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθήματος, συγκεντρώνει το ενδιαφέρον των ειδικών και αναπτύσσεται δυναμικά με μελέτες και έρευνες. Άλλωστε η ίδια η Ιστορία είναι μια επιστήμη αλλά και ένα σχολικό αντικείμενο που βασίζεται στην πληροφορία.

Βέβαια, όπως και για τα υπόλοιπα μαθήματα, έτσι και για το μάθημα της Ιστορίας, δύο είναι τα κύρια ερωτήματα που αφορούν στη διδακτική της. Το πρώτο ερώτημα αφορά στη διατύπωση του σκοπού και των στόχων της και το δεύτερο ερώτημα αφορά στην επιλογή των μέσων και των διαδικασιών που θα ακολουθηθούν για την επίτευξη των στόχων. Η διατύπωση του σκοπού και των στόχων συνδέεται με την επιλογή, τη διάταξη, την παρουσίαση της διδακτέας ύλης, την αξιολόγηση κ.λ.π. (η δηλωτική γνώση), ενώ η επιλογή των μέσων και των διαδικασιών συνδέεται πιο πολύ με την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, τη μέθοδο της διδασκαλίας, την τήρηση των διδακτικών αρχών κ.λ.π. (η διαδικαστική γνώση) (Thaller, 1989).

Ειδικότερα, η οργανική ενσωμάτωση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στη διδασκαλία και στη μάθηση της Ιστορίας είτε ως διάυλος επικοινωνίας με την ιστορική γνώση (Thodis, 2013), είτε ως ενίσχυση της ενεργούς μάθησης είτε ως συμβολή ανάπτυξης συνθηκών ιστορικών δεξιοτήτων, είναι μια από τις θεματικές περιοχές της σύγχρονης Διδακτικής της Ιστορίας. (Κουνέλη, 2008).

Οι Νέες Τεχνολογίες αναφορικά με τη διδακτική της Ιστορίας προσφέρουν σημαντική βοήθεια σε πολλούς τομείς: ενδεικτικά, παρέχουν πρόσβαση σε πολυφωνικές και πολυτροπικές ιστορικές πηγές καθιστώντας δυνατή την πολυπρισματική προσέγγιση των εξεταζόμενων ιστορικών θεμάτων, στοιχείο που συμβάλει στη προαγωγή ερευνητικών δεξιοτήτων και κριτικής σκέψης. Εξασφαλίζουν τη δυνατότητα της διδασκαλίας με τηλεδιάσκεψη, της επικοινωνίας και της συνεργασίας ανάμεσα σε μαθητές απομακρυσμένων σχολείων η διαφορετικών χωρών, στοιχείο που συμβάλει στην προαγωγή της ομαδοσυνεργατικής μάθησης, της άρσης των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων (Braun, 2002).

Δίνουν πρόσβαση σε εικαστικό υλικό υψηλής ποιότητας και καθιστούν το μάθημα ελκυστικότερο με συνέπεια την πρόκληση ενδιαφέροντος στους μαθητές. Επιτρέπουν και ενθαρρύνουν την εκπόνηση πολυδιάστατων συνθετικών εργασιών με συνδυασμό κειμένου, εικόνας, πίνακα, γραφήματος, ήχου κ.λ.π. καθώς και τη δημοσιοποίηση αυτών στο διαδίκτυο. Συμβάλλουν στη μετάβαση από την

παραδοσιακή στη μαθητοκεντρική διδασκαλία, αφού οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν και να επιλέξουν μόνοι τους τις πηγές τους, κάτι που αλλιώς γινόταν από τον εκπαιδευτικό. Προάγουν τη διεπιστημονικότητα και τη διαθεματικότητα, μιας και αξιοποιούν γνώσεις και δεξιότητες των μαθητών από διάφορα γνωστικά αντικείμενα. Προάγουν, επίσης, την ενεργητική μάθηση, τη διατύπωση ερωτημάτων και υποθέσεων από τους μαθητές και την ικανότητα να καταστρώνουν σχέδια για την ανεύρεση των σωστών απαντήσεων στα ερωτήματα.

Τρόποι ενσωμάτωσης των Νέων Τεχνολογιών στη διδακτική της Ιστορίας

Οι Νέες Τεχνολογίες μπορούν να ενσωματωθούν με πολλούς τρόπους στη διδασκαλία της Ιστορίας. Με τη χρήση τους παρατηρείται μια πιο ενεργητική συμμετοχή των μαθητών στα διδακτικά δρώμενα αλλά και δημιουργούνται νέες σύνθετες δεξιότητες και κατάρτιση των ιστορικών δεξιοτήτων. (Κόκκινος, κ.ά. 2005)

Έτσι ο μαθητής μπορεί να προχωρήσει στην αναζήτηση των αιτίων ενός ιστορικού συμβάντος, κατηγοριοποιώντας τα σε πίνακες δεδομένων ή λογιστικά φύλλα, με επεξεργασία κειμένου ή αναζήτηση στο διαδίκτυο. Μπορεί να εξετάσει διαχρονικά ένα ιστορικό θέμα με σύγκριση τεκμηρίων μέσω λογισμικού ή διαδικτύου. Να επεξεργαστεί και να συνδέσει το χώρο, το χρόνο ενός ιστορικού γεγονότος ή μιας ιστορικής περιόδου μικρής, μέσης και μακράς διάρκειας αξιοποιώντας λογισμικά, διαδίκτυο, πίνακες και βάσεις δεδομένων, excel, word & power point. Να προσδιορίσει το χώρο και την επέκταση του πολιτισμού μέσω τεκμηρίων, να κάνει σύνδεση χώρου – χρόνου και εξέλιξης, να κάνει σύνδεση της γεωφυσικής κατάστασης με τις μορφές της πολιτιστικής ανάπτυξης, καθώς και σύνδεση χώρων και ιστορικών γεγονότων με τη χρήση όλων των προηγούμενων στοιχείων του υπολογιστή. Αλλά ακόμη να δημιουργήσει εικονογραφημένη αφήγηση ή κατασκευή ιστορικών πινάκων με κριτήρια, ή και σχηματίσει δημιουργία βάσης δεδομένων ερωτημάτων σχετικά με ένα θέμα.

Για τη διδασκαλία της Ιστορίας όλες αυτές οι δυνατότητες αποτελούν μια μεγάλη πρόκληση, καθώς ιστορικοί- εκπαιδευτικοί αλλά και μαθητές αναγκάζονται να σκεφτούν με νέο τρόπο γύρω από τις συνθήκες που εφάρμοζαν ως τώρα για να προσεγγίσουν το παρελθόν.

Έτσι κι αλλιώς, διαμορφώνεται ένα νέο είδος ιστορικής συνείδησης από το συνολικότερο μετασχηματισμό του αναλογικού κόσμου σε ψηφιακό, ένας όρος που καθορίζει ένα σύνθετο σύνολο εξελισσόμενων φαινομένων (ενδεικτικά η εκμηδένιση της φυσικής απόστασης μέσω του διαδικτύου ή η διάλυση της υλικής πραγματικότητας από τις εικονικές αναπαραστάσεις).

Οπότε εύκολα προκύπτει το συμπέρασμα ότι εάν και στο μέλλον οι ιστορικοί θέλουν να αφηγούνται το παρελθόν με τρόπο που θα ενδιαφέρει τους άλλους πρέπει να ανανεωθεί και η επιστημολογία της Ιστορίας.

“Η Ιστορία συμβαίνει στο Διαδίκτυο,,

Πολλές απόψεις έχουν διατυπωθεί σχετικά με τον καθοριστικό ρόλο που έχει το διαδίκτυο στο μετασχηματισμό τόσο της μορφής όσο και του περιεχομένου της επιστήμης της Ιστορίας (Staley,1998). Ένας από τους πιο γνωστούς ιστορικούς, ο Mark Poster θεωρεί ότι το γνωστικό αντικείμενο της Ιστορίας αντιμετωπίζει την πρόκληση του διαδικτύου σε όλα τα επίπεδα. Πιστεύει δε, ότι καμιά άλλη τεχνολογική καινοτομία μετά την τυπογραφία, δεν έχει διευρύνει τόσο πολύ τους ορίζοντες της Ιστορίας, όσο το διαδίκτυο, καθώς τα ίδια τα χαρακτηριστικά χρήσης του επηρεάζουν την εικόνα που σχηματίζουμε για τον κόσμο και την ανθρώπινη δραστηριότητα (Poster, 2004).

Πράγματι το διαδίκτυο δεν αποτελεί απλά και μόνο καινούργιο μέσο αναπαράστασης του παρελθόντος, αλλά επιπλέον συνιστά και το μέσο με το οποίο η Ιστορία βιώνεται στο παρόν (Klein & Godinet, 2000).

Η ιστορική έρευνα επηρεάζεται ασφαλώς από το γεγονός ότι τα αρχεία και οι βάσεις δεδομένων, που είναι το θεμέλιό της, βρίσκονται πλέον αυτούσια στο διαδίκτυο. Επίσης παρόμοια επίδραση υπάρχει και από την ευκολία και την προσβασιμότητα που παρέχεται ως προς τη ψηφιοποίηση κειμένων, εικόνων αλλά και ήχων (Kerrey, & Isakson, 2001). Ένα άλλο στοιχείο διευκόλυνσης είναι ότι το διαδίκτυο αποτελεί ένα καινοτόμο χώρο δημοσίευσης ιστορικών έργων, ανοιχτό για όλους, χωρίς τον περιορισμό εκδοτικών επιτροπών ή άλλων μορφών ελέγχου. Είναι ίσως ο μόνος χώρος, όπου δεν ασκείται λογοκρισία κάθε μορφής, αντίθετα κάθε ιστορικό έργο είναι απελευθερωμένο από κάθε μορφή ελέγχου, χάνοντας έτσι και το αμετάβλητο στοιχείο του. Τέλος, οι λίστες επικοινωνίας, το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο αλλά και οι ιστοσελίδες καταργούν τους φυσικούς περιορισμούς του χώρου (Μαυροσκούφης, 2004) και ενισχύουν το μοντέλο της πρόσωπο με πρόσωπο διδασκαλίας, με αποτέλεσμα να μπορούμε να μιλάμε ότι η ίδια η Ιστορία συμβαίνει στο Διαδίκτυο (Poster, 2006).

Βέβαια, όλος αυτός ο καταγισμός των πληροφοριών και των εικόνων θέτει επιτακτικά το πρόβλημα της ανάπτυξης αμυντικών μηχανισμών και τρόπου διαχείρισης του προσφερόμενου υλικού. Ο βασικός στόχος είναι να αναπτυχθούν οι δεξιότητες εκείνες οι οποίες θα χρησιμεύσουν στους μαθητές στη μελλοντική διαχείριση των προβλημάτων της καθημερινότητας. Επομένως πρέπει να γίνει κατανοητό στους μαθητές ότι οι Νέες Τεχνολογίες δεν είναι αυτοσκοπός αλλά το εργαλείο, καθώς και το ότι πολλές πηγές πληροφόρησης εκτός του είναι ελλιπείς και αναξιόπιστες, είναι πολύ συχνά και παραπλανητικές. Επίσης για τις παραπομπές στις ιστοσελίδες υπάρχουν συγκεκριμένοι κανόνες και κριτήρια που αφορούν κατά κύριο την πατρότητα, την ακρίβεια, την επικαιρότητα, την αντικειμενικότητα και την αξιοπιστία των αντίστοιχων δικτυακών τόπων.

Εν κατακλείδι, το Διαδίκτυο ως διδακτικό εργαλείο στο μάθημα της Ιστορίας ενισχύει ερευνητικές και ανακαλυπτικές μορφές μάθησης, βοηθώντας να αποκτήσει προσωπικό νόημα η οικοδόμηση της γνώσης. Συμβάλλει επίσης στην ανάπτυξη συνεργατικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, καταργώντας τα φυσικά επίπεδα του χώρου και του χρόνου. Δημιουργεί κατάλληλο μαθησιακό περιβάλλον για την ενίσχυση της διδασκαλίας με αυθεντικές εκπαιδευτικές εμπειρίες και επιπλέον δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να αναπτύξει δεξιότητες κατανόησης και διάκρισης της εγκυρότητας και της αξιοπιστίας της ιστορικής πληροφορίας.

Τα εκπαιδευτικά λογισμικά

Τα τελευταία χρόνια έχουν διανεμηθεί στα σχολεία της δευτεροβάθμιας αλλά και της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αρκετά λογισμικά που αφορούν στη διδασκαλία της Ιστορίας.

Κάποια από αυτά είναι ο «Ιστορικός άτλαντας Centennia», η «Περιπλάνηση στο χώρο-χρόνο μέσα από διαδραστικούς χάρτες και χρονο-χάρτες», η «Τοπική Ιστορία γ' γυμνασίου», το «Από το παρόν στο παρελθόν: θέματα βυζαντινής Ιστορίας», ο «Μυκηναϊκός πολιτισμός», το «'21 εν πλω», ο «Δημόσιος και ιδιωτικός βίος στην αρχαία Ελλάδα» κ.λ.π.

Αυτά τα λογισμικά ευθυγραμμίζονται με τα σχολικά εγχειρίδια ως προς την περιοδολόγηση και το χωρισμό των ενοτήτων, εναρμονίζονται με το Πρόγραμμα Σπουδών και είναι εγκεκριμένα από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Το περιεχόμενό τους δε είναι προσανατολισμένο στην εκπαιδευτική διαδικασία, συμπληρώνουν-βοηθούν επαρκώς τη σχολική ύλη και προσφέρουν ερεθίσματα ώστε ο μαθητής να βελτιώνεται προσωπικά, κοινωνικά και πολιτιστικά.

Είναι καλό βέβαια να αξιολογούνται τακτικά και ως προς το περιεχόμενο (π.χ. αν προσελκύουν το ενδιαφέρον των μαθητών και αν ανταποκρίνονται στις προηγούμενες γνώσεις και στην ηλικία που απευθύνονται) και ως προς την εκπαιδευτική μέθοδο που ακολουθούν και ως προς την τεχνολογία (π.χ. αν είναι σε θέση να συνεργαστούν με άλλα λογισμικά) αλλά και ως προς την αλληλεπίδραση και το περιβάλλον διεπαφής τους. Κατά κύριο λόγο όμως κινητοποιούν τις νοητικές διεργασίες και υποστηρίζουν την καλλιέργεια δεξιοτήτων στους μαθητές, όπως τη διερεύνηση, την αναζήτηση, την ανακάλυψη, τη συνεργασία, τη συμβολική έκφραση, την επικοινωνία και την πραγμάτευση (Μικρόπουλος, 2000). Είναι συνολικά κατάλληλα να εξυπηρετήσουν τους στόχους του μαθήματος, εμπλέκοντας τους μαθητές με ποικίλες πρακτικές γραμματισμού.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ιστορία, ως αντικείμενο ακατάπαυστης διερεύνησης είναι “καταδικασμένη” στο νεωτερισμό καθώς και σε διαδοχικές και αναπόφευκτες ανανεώσεις (Θώδης, 2011), κρίνουμε ότι τέτοιου είδους λογισμικά μπορούν να στηρίξουν αυτή την ανανέωση, επιτρέποντας την εφαρμογή ποιοτικών και δομικών μετατροπών στη φάση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Προτάσεις

Σύμφωνα με τα παραπάνω πιστεύουμε και στηρίζουμε τη χρήση της υπολογιστικής τεχνολογίας στη διδακτική της Ιστορίας ως ένα μέσο για την αναπαράσταση της ιστορικής πληροφορίας, όχι μόνο με μορφή «κείμενο-εικόνα», όπως συνέβαινε με το συμβατικό βιβλίο, αλλά ως ένα δομημένο σύστημα πολλαπλών μορφών αναπαράστασης της ιστορικής πληροφορίας (Underwood & Underwood, 1994). Ο μαθητής μπορεί να πειραματιστεί, να διαμορφώσει ο ίδιος, με το δικό του τρόπο σκέψης ένα τέτοιο δομημένο σύστημα. Κάθε υπολογιστικό εργαλείο, όσο απλό και είναι, όπως ένας επεξεργαστής κειμένου, ένα εργαλείο δημιουργίας παρουσιάσεων ή ένα λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης, εντάσσονται σε αυτήν την ερευνητική-εκπαιδευτική παράδοση που θεωρεί τους υπολογιστές στην εκπαίδευση ως «νοητικά εργαλεία», δηλαδή εργαλεία που συμβάλλουν στην ανάπτυξη σύνθετων συλλογισμών, που μπορούν να γίνουν αντικείμενο συζήτησης στην τάξη, αλλάζοντας ριζικά τη σχολική τάξη σε χώρο αντιπαράθεσης ιδεών αλλά και γόνιμου και εποικοδομητικού διαλόγου (Σολομωνίδου, 2001).

Απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί, ίσως, ο προβληματισμός μας για τους στόχους ένταξης των Νέων Τεχνολογιών στη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία. Αν προσπεράσουμε το πρώτο στάδιο του εντυπωσιασμού μέσω της χρήσης του υπολογιστή ως απλού εποπτικού μέσου, χρήση που οδηγεί στην προσφορά μιας καθαρά παραδοσιακής διδασκαλίας με ένα μοντέρνο μέσο, ωφελεί να ασπαστούμε την άποψη που βλέπει το μαθητή όχι ως καταναλωτή προκατασκευασμένων ψηφιακών προϊόντων, αλλά ως σχεδιαστή και δημιουργό γνωστικών προϊόντων που θα απορρέουν από την ανάπτυξη βασικών του δεξιοτήτων, είτε νοητικών είτε τεχνικών. Αν η εισαγωγή του υπολογιστή στη διδασκαλία της Ιστορίας ήρθε ως ένα από τα αποτελέσματα της γενικότερης αμφισβήτησης της αυθεντίας του δασκάλου, αυτό ας μην μετακινηθεί σε μια νέα αυθεντία, αυτή του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Αποτελεί γενικευμένη διαπίστωση ότι καμιά εκπαιδευτική ή διδακτική καινοτομία δεν μπορεί να είναι εφικτή, εάν δεν ανταποκρίνεται σε αυτήν ο κατεξοχήν φορέας και διαχειριστής της καινοτομίας, δηλαδή ο ίδιος ο εκπαιδευτικός. Δηλαδή, για να υλοποιηθεί και να επιτύχει η ενσωμάτωση της νέας τεχνολογίας, η οποία προϋποθέτει την αποδοχή ενός φάσματος καινοτομιών, πρέπει ο εκπαιδευτικός να έχει τον απαραίτητο ενθουσιασμό και την αισιοδοξία της βούλησης για την εφαρμογή της αλλά και να διαθέτει την απαραίτητη διδακτική τεχνογνωσία και παιδαγωγική κατάρτιση.

Πέρα από τη γνώση της φιλοσοφίας, της σκοποθεσίας και της μεθοδολογίας, πρέπει ο εκπαιδευτικός να συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα αλλαγής του ρόλου του και να υιοθετήσει συνεργατικές στάσεις σε ενδοσχολικό και εξωσχολικό επίπεδο. Αυτή η αναγκαιότητα σε καμιά περίπτωση δεν συνίστανται μείωση της σπουδαιότητας της συμβολής του στην παιδαγωγική διαδικασία. Αντιθέτως, αναλαμβάνει ένα νέο ρόλο όπου δεν είναι απλά και μόνο μεταφορέας γνώσεων στους μαθητές. Υιοθετεί μια εποικοδομητική προσέγγιση που υπερβαίνει το τυπικό επίπεδο μιας παρουσίασης. Λειτουργεί ως δημιουργός μαθησιακών περιστάσεων, είναι καθοδηγητής της προσπάθειας των μαθητών, διαμεσολαβητής μεταξύ της πληροφορίας και των μαθητών προκειμένου να μεταφραστεί γνωστικά η ιστορική πληροφορία αλλά και υπόδειγμα τρόπου ανίχνευσης της ιστορικής πληροφορίας και διαχειριστής όλων εκείνων των γνωστικών εργαλείων που θα καταστήσουν τους μαθητές ικανούς να προσεγγίσουν την πληροφορία και να τη μετατρέψουν σε γνώση.

Όπως είναι φυσικό, τα παραπάνω δεν περιγράφουν έναν παιδαγωγό απλά ενημερωμένο αλλά έναν παιδαγωγό κατάλληλα επιμορφωμένο στις επιστημονικές εξελίξεις αλλά και στο πως αυτές μεταφράζονται σε όρους καθημερινής εργασίας στην πράξη. Η εκπαίδευση του, δηλαδή, πρέπει να αποβλέπει στην απόκτηση ικανοτήτων τεχνολογικής, παιδαγωγικής αλλά και επικοινωνιακής φύσεως. Το ίδιο καθοριστική, τέλος, είναι και η άρτια υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων με υπολογιστές, σύνδεση στο διαδίκτυο, αναβαθμίσεις σε μηχανικά και λογισμικά υλικά κ.λ.π.

Επίλογος

Είναι βέβαιο ότι για να προέλθει ο μετασχηματισμός της διδασκαλίας της σχολικής Ιστορίας και η συνειδητοποίηση του αξιακού-ιδεολογικού υπόβαθρου του μαθήματος, που θα οδηγήσουν στην καλλιέργεια της κριτικής ιστορικής σκέψης και στην αντίληψη, στην κατάταξη και επεξεργασία της ιστορικής πληροφορίας, πρέπει να γίνουν πολλές προσπάθειες.

Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η εισαγωγή της Νέας Τεχνολογίας, όχι ως υποστηρικτής παραδοσιακών μορφών διδασκαλίας (Κυνηγός, 1995) και συμπεριφοριστικών τακτικών μάθησης, αλλά ως φορέας διαδικαστικής γνώσης και ομαδικής και δημιουργικής σκέψης, μέσω της πολυτροπικής παρουσίασης και επεξεργασίας της ιστορικής πληροφορίας και της ενίσχυσης του χωρο-χρονικού προσανατολισμού.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

1. Θώδης, Γ. (2011), «Η συνδυαστική προσέγγιση του ιστορικού γίνεσθαι με το γεωγραφικό χώρο μέσω της Νέας Τεχνολογίας». i-Teacher, 3, 99-108.
2. Κόκκινος, Γ., Βούρη, Σ., Γατσωτής, Π., Τραντάς, Π., Στέφος, Ευ. (2005), Ιστορική κουλτούρα και συνείδηση, Αθήνα: Νοόγραμμα
3. Κουνέλη, Ευ. (2008), www.ιστορία.για.τη.γενιά.του.internet.edu, Αθήνα: Ταξιδευτής
4. Κυνηγός, Χ. (1995), «Η ευκαιρία που δεν πρέπει να χαθεί. Η υπολογιστική τεχνολογία ως εργαλείο έκφρασης και διερεύνησης στη γενική παιδεία» Στο Α. Καζαμιάς, Μ. Κασσωτάκης (επιμ.) Ελληνική Εκπαίδευση, Προοπτικές Ανασυγκρότησης και Εκσυγχρονισμού. Αθήνα: Σείριος.
5. Μαυροσκούφης, Δ. (2004), «Κριτήρια αξιολόγησης ιστοσελίδων. Αναλυτικός πίνακας». Στο Έ. Μυρογιάννη- Δ. Μαυροσκούφης (επιμ). Φιλολογοί στον υπολογιστή. Αθήνα: Καλειδοσκόπιο
6. Μικρόπουλος, Τ.Α. (2000), Εκπαιδευτικό λογισμικό. Θέματα σχεδίασης και αξιολόγησης λογισμικού υπερμέσων . Αθήνα: Κλειδάριθμος.
7. Σολομωνίδου, Χρ. (2001), Σύγχρονη εκπαιδευτική τεχνολογία: υπολογιστές και μάθηση στην κοινωνία της γνώσης, Θεσσαλονίκη: Κώδικας

8. ΥΠ.Ε.Π.Θ.- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2002), Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης, [Δ.Ε.Π.Π.Σ. και Α.Π.Σ. Ιστορίας], τόμος Α΄. Αθήνα,225-280.

Ξενόγλωσση

9. Braun, J. (2002), Teaching Strategies and Resources for History and Social Studies Education. In D. Antonio Cantu- Wilson J. Warren, Teaching History in the Digital Classroom.
10. Kerrey, B. & Isakson, J. (2001), The Power of the Internet for Learning: Moving from Promise to Practice, Report of the Web-based Training Educational Commission, 55, Washington DC.
11. Klein, A. & Godinet, H. (2000), The teacher as a mediator in a networked society. In D. Watson & T. Downes (eds). Communication and Networking in Education: Learning in a Network Society. Boston: Kluwer Academic Publ.
12. Poster, M. (2004). «History in the Digital Domain», Historein 4 (2003-2004) Nefeli Publishers.
13. Poster, M. (2006), «Η Ιστορία συμβαίνει στο Διαδίκτυο», μτφρ. Δ. Βαλατσού, <http://www.netschoolbook.gr/markposter>
14. Staley, D.(1998), From Writing to Associative Assemblages: History in an Electronic Culture. In Dennis A. Trinkle (ed.) Writing, Teaching and Researching History in the Electronic Age: History and Computers, Armonk, New York
15. Thaller, M. (1989), The need for a theory of Historical Computing In P. Denley, St. Folgevik, Ch. Harvey (eds.). History and Computing, Manchester University Press
16. Thodis, G. (2013), «Technology as a tool of historic knowledge and development of historic thought». In: IEth International Scientific Conference eRA-8. The Conference for International Synergy in Energy, Environment, Tourism and contribution of Information Technology in Science, Economy, Society and Education, Athens: TEI of Piraeus-Hellenic Educational Society, September, 23-25 2013, 49.
17. Underwood, J. & Underwood, G. (1994), Computers and Learning, Blackwell, Oxford.